

**Бухоро давлат университети кенгашининг
2020-2021 ўқув йили 9- йиғилиш баённомасидан
кўчирма**

**2020 йил 30 декабрь
катта йиғилишлар зали**

**Бухоро шаҳри
соат 14:00**

Раислик қилди: О.Х.Хамидов - кенгаши раиси, Бухоро давлат университети ректори, и.ф.д, проф.
Иштирок этганлар: Н.Г.Дилова - кенгаши котиби, п.ф.ф.д., доц.
БухДУ кенгаши аъзолари умумий сони:
71 нафар
Қатнашди: 69 нафар кенгаш аъзоси ва таклиф қилинганлар (рўйхат асосида)

КУН ТАРТИБИ

VIII. Тўртинчи масалалар.

8.3. Университет педагог ходимлари томонидан тайёрланган дарсликларни вазирлик грифини олишга тавсия бериш тўғрисида.

8.3.24. Тошкент ахборот технологиялари университети Урганч филиали Гуманитар ва ижтимоий фанлар кафедраси мудири, ф.ф.н., доцент И.А.Хажиева ҳамда Бухоро давлат университети Педагогика кафедраси ўқитувчиси Б.Т.Жураевнинг 5110900 – Педагогика ва психология таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган “Педагогик ва психологик фанларни ўқитиш методикаси” номли дарслигини Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги грифини олиш учун тавсия бериш тўғрисида.

ЭШИТИЛДИ:

Р.Г.Жумаев (Ўқув – услубий бошқарма бошлиғи, с.ф.ф.д. (PhD)) – кенгаш аъзоларини Тошкент ахборот технологиялари университети Урганч филиали Гуманитар ва ижтимоий фанлар кафедраси мудири, ф.ф.н., доцент И.А.Хажиева ҳамда Бухоро давлат университети Педагогика кафедраси ўқитувчиси Б.Т.Жураевнинг 5110900 – Педагогика ва психология таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган “Педагогик ва психологик фанларни ўқитиш методикаси” номли дарслигини Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналиши бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини мувофиқлаштирувчи Кенгаш муҳокамасига тавсия этиш тўғрисидаги масала билан таништирди.

Мазкур дарсликка п.ф.д., профессор Ш.Р.Баротов ва п.ф.ф.д., доцент Ш.Х.Самиева томонидан ижобий тақриз берилганлиги таъкидланди. Шунингдек, мазкур дарслик муҳокама қилинган университет ўқув-методик кенгашининг 2020 йил 29 декабрдаги 5-сон мажлис баёни билан таништирилди.

Ўқув – услубий бошқарма бошлиғи Р.Ғ.Жумаев ушбу дарсликдан ОТМ талабалари ҳамда кенг китобхонлар фойдаланиши ва айна вақтда бошқа ўқув адабиётлардан мукамаллиги билан фарқланишини таъкидлаб, мазкур дарсикка 100 нусхага эҳтиёж борлигини билдирди.

Кун тартибидаги масала муҳокама қилиниб, кенгаш **қарор қилади:**

1. Тошкент ахборот технологиялари университети Урганч филиали Гуманитар ва ижтимоий фанлар кафедраси мудири, ф.ф.н., доцент И.А.Хажиева ҳамда Бухоро давлат университети Педагогика кафедраси ўқитувчиси Б.Т.Жураевнинг 5110900 – Педагогика ва психология таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган “Педагогик ва психологик фанларни ўқитиш методикаси” номли дарслиги бошқа ўқув адабиётлардан кўчирилмаганлиги, ундан профессор-ўқитувчи ва талабалар фойдаланишлари мумкинлиги алоҳида таъкидлансин.

2. Тошкент ахборот технологиялари университети Урганч филиали Гуманитар ва ижтимоий фанлар кафедраси мудири, ф.ф.н., доцент И.А.Хажиева ҳамда Бухоро давлат университети Педагогика кафедраси ўқитувчиси Б.Т.Жураевнинг 5110900 – Педагогика ва психология таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган “Педагогик ва психологик фанларни ўқитиш методикаси” номли дарслигини яратишда белгиланган барча талабларга жавоб берганлиги учун нашрга тавсия этилсин.

3. Тошкент ахборот технологиялари университети Урганч филиали Гуманитар ва ижтимоий фанлар кафедраси мудири, ф.ф.н., доцент И.А.Хажиева ҳамда Бухоро давлат университети Педагогика кафедраси ўқитувчиси Б.Т.Жураевнинг 5110900 – Педагогика ва психология таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган “Педагогик ва психологик фанларни ўқитиш методикаси” номли дарслигини Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий Бирлашмалар фаолиятини мувофиқлаштирувчи Кенгаш муҳокамасига тавсия этилсин.

БухДУ кенгаши раиси

БухДУ кенгаши котиби

О.Х. Хамидов

Н.Г. Дилова

I.A.XAJIYEVA, B.T.JURAYEV

**PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK
FANLARNI O‘QITISH METODIKASI**

Toshkent-2020

I.A.XAJIYEVA, B.T.JURAYEV

PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK FANLARNI O‘QITISH METODIKASI

*5110900- pedagogika va psixologiya ta’lim yo‘nalishi talabalari uchun
darslik*

Toshkent-2020

Ushbu darslik 5110900- Pedagogika va psixologiya ta'lim yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib, unda pedagogik fanlarni o'qitish metodikasi fanining predmeti, maqsad va vazifalari, printsiplari, ta'lim metodlarining tasnifi, pedagogik fanlarini o'qitish jarayonida zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalardan foydalanish, o'quvchilarni bilim, ko'nikma va malakalarini tashxis etish, psixologiya fanlarini o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari, psixologiya fanlarini o'qitish shakl va metodlari, o'qitishning interfaol metodlari, psixologiya fanidan bilimlarni baholash tiplari yoritilgan.

Mas'ul muharrir:

Olimov Sh.Sh. – BuxDU pedagogika kafedrasi mudiri,
pedagogika fanlari doktori, professor

Taqrizchilar:

Barotov Sh.R. – BuxDU professori, psixologiya fanlari doktori

Samiyeva Sh.X. – BuxMTI dotsenti, p.f.f.d. (PhD)

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi huzuridagi Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2021 yil _____dagi _____-son majlisinigi qaroriga muvofiq nashrga tavsiya etilgan.

Данный учебник предназначен для студентов направления 5110900 – педагогика и психология. В учебнике освещаются предмет, цели и задачи, принципы, классификация, специфика и формы методов обучения педагогических и психологических дисциплин, использование современных педагогических и информационных технологий в процессе обучения, организация знаний, умений и навыков обучающихся, также, типы оценки знаний по психологических дисциплин.

Ответственный редактор:

Олимов Ш.Ш. - Заведующий кафедрой педагогики БухГУ, доктор педагогических наук, профессор

Рецензенты:

Баротов Ш.Р. - профессор Бухарского государственного университета, доктор психологических наук.

Самиева Ш.Х. - доцент Бухарского инженерно-технологического института, доктор философии (PhD) по педагогическим наукам.

This textbook 5110900- Pedagogy and psychology are made for the students of the educational direction, which covers the subjects, goals and objectives of the subject of the methodology of teaching Pedagogical Sciences, printouts, classification of educational methods, the use of modern pedagogical and information technologies in the process of teaching Pedagogical Sciences, the diagnosis of knowledge, skills and qualifications of students, the peculiarities of teaching psychology disciplines, and assessment of psychological skills.

Responsible editor:

*Olimov Sh.Sh. - The head of the Department of Pedagogy BSU
doctor of Pedagogical Sciences, professor*

Reviewers:

Barotov Sh.R – BSU Professor, Doctor of psychological sciences

Samiyeva Sh.H. - Associate professor of BETI, p.the f.f.d. (PhD)

MUNDARIJA

KIRISH	8
1-MAVZU. PEDAGOGIK FANLARNI O‘QITISH METODIKASI FANINING PREDMETI, MAQSAD VA VAZIFALARI	10
1.1. Metodika tushunchasi	10
1.2. Pedagogik fanlarni o‘qitish metodikasi fanining predmeti, maqsad va vazifalari	12
1.3. Pedagogik fanlarni o‘qitish metodikasi fanining boshqa fanlar bilan o‘zaro aloqasi	17
2-MAVZU. PEDAGOGIK FANLAR VA ULARNING O‘ZIGA XOSLIKLARI	20
2.1. Pedagogik fanlar tizimi va ularning o‘zaro aloqasi	20
2.2. Pedagogika sohalarining o‘ziga xos xususiyatlari	24
3-MAVZU. ZAMONAVIY DIDAKTIK KONTSEPTSIYALAR	38
3.1. Rivojlantiruvchi ta’limning asosiy kontseptsiyalari tavsifi	38
3.2. Shaxsni rivojlantiruvchi ta’lim nazariyasini ishlab chiqishga zamonaviy yondashuvlar	56
4-MAVZU. PEDAGOGIK FANLARNI O‘QITISH JARAYONI YAXLIT TIZIM SIFATIDA	61
4.1. Pedagogik fanlarni o‘qitish jarayoni mohiyati va uning vazifalari.	61
4.2. Ta’lim jarayonining tuzilishi	62
4.3. O‘qitish va o‘qish jarayonlari tavsifi, o‘quv jarayonida ularning o‘zaro bog‘liqligi.	65
4.4. O‘quvchilarning bilish faoliyati va uning tuzilishi	68
5-MAVZU. PEDAGOGIK FANLARNI O‘QITISH MAZMUNI	76
5.1. Ta’im nazariya (kontseptsiya)lari mazmuni	76
5.2. Hozirgi zamon bosqichida ta’lim mazmunini belgilovchi muhim g‘oyalar (asoslar)	81
5.3. Pedagogik fanlar mazmunini tanlab olish tamoyil va mezonlari	85
5.4. Pedagogik fanlar mazmunini belgilovchi me’yoriy hujjatlar. Davlat ta’lim standarti	98
6-MAVZU. PEDAGOGIK FANLARNI O‘QITISH METOD VA VOSITALARI	109
6.1. Ta’lim metodi va usullari tushunchalari	109
6.2. Pedagogik fanlarni o‘qitish metodlarining tasnifi	113
6.3. Pedagogik fanlarni o‘qitish metodlari mohiyati	119
6.4. Pedagogik fanlarni o‘qitish vositalari va ularning tasnifi	129
7-MAVZU. PEDAGOGIK FANLARNI O‘QITISH SHAKLLARI	135
7.1. Ta’lim turlari va shakllari tavsifi. Ta’limni tashkil etish tizimi	135
7.2. Pedagogik fanlarni o‘qitishning asosiy shakllari	138
7.3. Pedagogik fanlarni o‘qitishning yordamchi shakllari	152
8-MAVZU. PEDAGOGIK FANLARNI O‘QITISHDA PEDAGOGIK VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARDAN	160

FOYDALANISH	
8.1. Pedagogik fanlarni o'qitishda pedagogik va axborot texnologiyalardan foydalanishning o'ziga xosliklari	160
8.2. Pedagogik fanlarni o'qitishda pedagogik va axborot texnologiyalardan foydalanish yo'llari	172
9-MAVZU. PEDAGOGIK FANLARNI O'QITISH JARAYONIDA O'QUVCHILARNING BILIM, KO'NIKMA VA MALAKALARINI TASHXIS ETISH	191
9.1. Ta'lim olganlikni tashxis etishning mohiyati.	191
9.2. O'quv jarayonida nazorat va hisobga olish funksiyalari	195
9.3. Ta'lim olganlikni nazorat qilish va tashxislash tamoyillari. O'quv faoliyati natijalarini hisobga olish turlari, shakl, va metodlari	198
9.4. Bilim, ko'nikma va malakalarni baholash mezonlari	201
10-MAVZU. PSIXOLOGIYA FANLARINI O'QITISH METODIKASINING PREDMETI	204
10.1. Psixologiya fanlarini o'qitish metodikasining predmeti, maqsad va vazifalari	204
10.2. Psixologiya fanlarini o'qitish metodikasining qonuniyatlari, o'qitish tamoyillari	208
10.3. V.N. Karandashev bo'yicha ta'lim tamoyillari	210
10.4. Eng muhim didaktik tamoyillar va oliy maktabda o'qitish tamoyillari	214
11-MAVZU. DARS O'QUV FAOLIYATINI TASHKIL ETISH SHAKLI SIFATIDA	215
11.1. O'quv faoliyatini tashkil etish shakllari	215
11.2. Dars tiplari. Maxmutov bo'yicha dars tiplari	226
11.3. Aralash dars	229
11.4. Yangi materiallarni o'rganish darsi	230
11.5. Bilimlarni mustahkamlash, ko'nikma va malakalarni shakllantirish darsi	230
11.6. Umumlashtirish va tizimlashtirish darsi	232
11.7. Bilim, mahorat va ko'nikmalarni nazorat qilish va tuzatish darsi	232
11.8. Darsga qo'yiladigan talablar	233
12-MAVZU. MA'RUZA MASHG'ULOTI VA UNING MAZMUNI	237
12.1. Ma'ruza mashg'ulotining mazmuni	237
12.2. Ma'ruzaning tuzilishi, ma'ruza o'qishga qo'yiladigan talablar	239
12.3. Ma'ruza turlari	245
13-MAVZU. PSIXOLOGIYA FANLARIDAN SEMINAR VA LABORATORIYA MASHG'ULOTLARI	255
13.1. Seminar mashg'ulotining mohiyati va turlari	255
13.2. Seminar mashg'ulotini tashkil qilish va o'tkazish	257
13.3. O'qituvchining seminar mashg'ulotiga tayyorlanishi	258
13.4. Talabalarning seminar mashg'ulotiga tayyorlanishi	259
13.5. Laboratoriya mashg'ulotlarining mazmuni	260

13.6.Laboratoriya mashg'ulotlarining turlari, o'tkazilish tartibi	262
14-MAVZU. PSIXOLOGIYADA O'QITISH METODLARIGA UMUMIY TAVSIF	265
14.1. Psixologiyani o'rganishda o'quv mashg'ulotlari taksonomiyasi	265
14.2. Psixologiyani o'qitishda og'zaki bayon metodlari	268
15-MAVZU. PSIXOLOGIYA FANLARINI O'QITISHDA KO'RGAZMALI VA AMALIY METODLAR	276
15.1. Psixologiyani o'qitishda ko'rgazmali metodlar	276
15.2. Psixologiyani o'qitishda amaliy metodlar	278
15.3. O'quvchilarning bilish faoliyati tavsifiga ko'ra ta'lim metodlari tasnifi	280
15.4. Masofaviy ta'lim.	282
15.5. O'zlashtirilgan ma'lumotlarni mustahkamlash metodlari	284
16-MAVZU. O'QITISHNING TA'LIMIY METODLARI	287
16.1. O'qitishning interfaol usullariga tavsif	287
16.2. Dasturlashtirilgan ta'lim	294
16.3. Muammoli ta'lim	295
17-MAVZU. O'QITISHNING INTERFAOL USULLARI	302
17.1. Pedagogik va psixologik fanlarni o'qitishda qo'llaniladigan interfaol usullar	302
17.2. Ijtimoiy psixologik trening	317
18-MAVZU. PSIXOLOGIYA FANLARIDAN BILIMLARNI NAZORAT QILISH VA BAHOLASHNI TASHKIL QILISH	321
18.1. Psixologiya fanlaridan nazorat turlari	321
18.2. Psixologiya fanlaridan bilimlarni nazorat qilish va baholash tamoyillari	322
19-MAVZU. PSIXOLOGIYA FANIDAN BILIMLARNI BAHOLASH TIPLARI	327
19.1.Psixologiya fanidan bilimlarni baholash tiplari.	327
19.2.Psixologiyani o'qitishda bilimlarni nazorat qilish shakllari	336
TEST SAVOLLARI	343
GLOSSARIY	351
ADABIYOTLAR RO'YXATI	364